

SENAT DE BELGIQUE

SESSION DE 1993-1994

23 MARS 1994

**Projet de loi relatif
au contrat d'agence commerciale**

ERRATUM

Il y a lieu de lire les pages 33 à 39 du Doc. 355-1 (S.E. 1991-1992), (avant-projet de loi soumis au Conseil d'Etat) comme suit:

R. A 15918

Voir:

Document du Sénat:

355-1 (S.E. 1991-1992): Projet de loi.

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 1993-1994

23 MAART 1994

**Ontwerp van wet betreffende
de handelsagentuurovereenkomst**

ERRATUM

Het voorontwerp van wet voorgelegd aan de Raad van State [blz. 33 tot 39 van het Gedr. St. 355-1 (B.Z. 1991-1992)] leze men als volgt:

R. A 15918

Zie:

Gedr. St. van de Senaat:

355-1 (B.Z. 1991-1992): Ontwerp van wet.

AVANT-PROJET DE LOI SOUMIS AU CONSEIL D'ETAT

Avant-projet de loi relatif au contrat d'agence commerciale

Article 1er

Le contrat d'agence commerciale est le contrat par lequel l'une des parties, l'agent commercial, est chargée de façon permanente, contre rémunération, de la négociation et éventuellement de la conclusion d'affaires au nom et pour compte d'un commettant sans être soumise à l'autorité de ce dernier.

L'agent commercial organise ses activités comme il l'entend et dispose librement de son temps.

Art. 2

La présente loi ne s'applique pas:

1° aux contrats conclus avec des agents dont l'activité n'est pas exercée de façon constante;

2° aux contrats conclus par les assureurs et les établissements de crédit avec leurs agents;

3° aux contrats conclus avec des agents commerciaux dans la mesure où ils opèrent dans une bourse de valeurs mobilières, autres marchés en valeurs mobilières et en autres instruments financiers ou dans les bourses et les marchés à terme sur marchandises et denrées.

Art. 3

Le contrat d'agence commerciale est conclu pour une durée déterminée ou indéterminée.

Lorsque le contrat d'agence commerciale n'a pas fait l'objet d'un écrit, il est présumé conclu pour une durée indéterminée.

Lorsque la durée d'un contrat rédigé par écrit n'a pas été déterminée, ce contrat est également présumé conclu pour une durée indéterminée.

Si le contrat d'agence conclu pour une durée déterminée continue à être exécuté tacitement après l'échéance du terme, il est réputé être transformé, *ab initio*, en un contrat à durée indéterminée.

Art. 4

Pendant l'exécution du contrat chaque partie a le droit, nonobstant toute stipulation contraire d'obtenir de l'autre partie un écrit signé mentionnant le contenu du contrat d'agence y compris celui des avenants ultérieurs.

Art. 5

L'agent commercial doit veiller aux intérêts du commettant et agir loyalement et de bonne foi.

En particulier, l'agent commercial doit:

1° s'employer comme il se doit à la négociation et le cas échéant, à la conclusion des affaires dont il est chargé;

VOORONTWERP VAN WET VOORGELEGD AAN DE RAAD VAN STATE

Voorontwerp van wet betreffende de handelsagentuurovereenkomst

Artikel 1

De handelsagentuurovereenkomst is een overeenkomst waarbij de ene partij, de handelsagent, permanent gelast is, tegen vergoeding, met het bemiddelen en eventueel het afsluiten van zaken in naam en voor rekening van een principaal zonder onder het gezag van deze laatste te staan.

De handelsagent deelt zijn werkzaamheden naar eigen goeddunken in en beschikt zelfstandig over zijn tijd.

Art. 2

Deze wet is niet van toepassing op:

1° de overeenkomsten afgesloten met agenten waarvan de activiteit niet op constante wijze wordt uitgeoefend;

2° de door de verzekeraars en kredietinstellingen met hun agenten afgesloten overeenkomsten;

3° de door de handelsagenten afgesloten overeenkomsten voor zover zij werkzaam zijn op een effectenbeurs, andere markten voor effecten en andere financiële instrumenten of op de beurzen voor de termijnhandel in goederen en waren.

Art. 3

De handelsagentuurovereenkomst wordt gesloten voor een bepaalde tijd of voor een onbepaalde tijd.

Indien de handelsagentuurovereenkomst niet schriftelijk is vastgesteld wordt zij geacht voor onbepaalde tijd te zijn aangegaan.

Is de duur van een schriftelijk vastgestelde overeenkomst niet bepaald dan wordt zij eveneens geacht voor onbepaalde tijd te zijn aangegaan.

Indien een agentuurovereenkomst die voor een bepaalde tijd is aangegaan na het verstrijken van die termijn door de partijen stilzwijgend wordt voortgezet, wordt zij geacht, *ab initio*, in een overeenkomst voor onbepaalde tijd te zijn omgezet.

Art. 4

In de loop van de overeenkomst kan elke partij, niettegenstaande elk hiermee strijdig beding, van de andere partij een ondertekend stuk bekomen dat de inhoud van de agentuurovereenkomst bevat, met inbegrip van latere wijzigingen.

Art. 5

De handelsagent moet de belangen van de principaal behartigen en loyaal en te goeder trouw handelen.

In het bijzonder moet de handelsagent:

1° zich naar behoren wijden aan de onderhandelingen en in voorkomend geval, aan het afsluiten van de zaken waarmee hij belast is;

2° communiquer au commettant toute information nécessaire dont il dispose;

3° se conformer aux instructions raisonnables données par le commettant.

Art. 6

Sauf stipulation contraire, l'agent commercial peut, pour l'exécution de sa mission, recourir à des sous-agents rémunérés par lui et agissant sous sa responsabilité, et dont il devient le commettant.

Art. 7

Dans ses rapports avec l'agent commercial, le commettant doit agir loyalement et de bonne foi.

En particulier le commettant doit :

1° mettre à la disposition de l'agent commercial la documentation nécessaire qui a trait aux affaires concernées;

2° procurer à l'agent commercial les informations nécessaires à l'exécution du contrat d'agence, notamment aviser l'agent commercial dans un délai raisonnable dès qu'il prévoit que le volume des affaires sera sensiblement inférieur à celui auquel l'agent commercial aurait pu normalement s'attendre.

Le commettant doit, par ailleurs, informer l'agent commercial, dans un délai raisonnable, de son acceptation, de son refus ou de l'inexécution d'une affaire qu'il a négociée.

Art. 8

La rémunération de l'agent commercial consiste soit en une rémunération fixe, soit en des commissions, soit en partie en une rémunération fixe et en partie en des commissions.

Tout élément de la rémunération variant avec le nombre ou la valeur des affaires sera considéré comme constituant une commission aux fins de la présente loi.

Art. 9

Si la rémunération de l'agent commercial ne consiste pas en tout ou en partie en des commissions, les articles 10 à 16 ne sont pas applicables.

Art. 10

Pour une affaire conclue pendant la durée du contrat d'agence, l'agent commercial a droit à la commission :

1° lorsque l'affaire a été conclue à son intervention ou,

2° lorsque l'affaire a été conclue avec un tiers dont il a obtenu antérieurement la clientèle pour des affaires similaires ou,

3° lorsqu'il a été convenu que l'agent commercial agirait comme seul agent dans un secteur déterminé ou auprès d'une clientèle déterminée et que l'affaire a été conclue avec un client établi dans ce secteur ou appartenant à cette clientèle.

Art. 11

Pour une affaire conclue après la cessation du contrat d'agence, l'agent commercial a droit à la commission :

2° aan de principaal alle nodige inlichtingen verschaffen waarover hij beschikt;

3° de redelijke instructies opvolgen die de principaal hem geeft.

Art. 6

Behoudens andersluidend beding kan de agent, voor de uitvoering van zijn taak, een beroep doen op door hem bezoldigde sub-agenten die handelen onder zijn verantwoordelijkheid, en van wie hij principaal wordt.

Art. 7

In zijn betrekkingen met de handelsagent moet de principaal zich loyaal en te goeder trouw gedragen.

In het bijzonder dient de principaal :

1° aan de handelsagent de nodige documentatie ter beschikking te stellen die betrekking heeft op de betrokken zaken;

2° aan de handelsagent alle inlichtingen te verschaffen die nodig zijn voor de uitvoering van de agentuurovereenkomst, in het bijzonder de handelsagent binnen een redelijke termijn te waarschuwen wanneer hij voorziet dat het aantal zaken aanzienlijk geringer zal zijn dan die welke de handelsagent normaliter had kunnen verwachten.

De principaal dient de handelsagent voorts binnen een redelijke termijn op de hoogte te stellen van zijn aanvaarding, weigering, of niet-uitvoering van een zaak die de handelsagent heeft bemiddeld.

Art. 8

De vergoeding van de handelsagent bestaat hetzij uit een vaste vergoeding, hetzij uit commissie, hetzij gedeeltelijk uit een vaste vergoeding en gedeeltelijk uit commissie.

Alle elementen van de vergoeding die variëren naar gelang van het aantal zaken of de waarde daarvan, worden geacht een commissie te zijn, in de zin van deze wet.

Art. 9

Indien de vergoeding van de handelsagent niet geheel of gedeeltelijk uit een commissie bestaat, zijn de artikelen 10 tot 16 niet van toepassing.

Art. 10

Voor een tijdens de duur van de agentuurovereenkomst afgesloten zaak heeft de handelsagent recht op een commissie :

1° indien de zaak is gesloten tengevolge van zijn optreden of,

2° indien de zaak werd gesloten met een derde die vroeger door hem als klant was aangebracht voor gelijkaardige zaken of,

3° indien was overeengekomen dat de handelsagent alleen zou optreden in een bepaald gebied of bij een bepaalde groep klanten en de zaak werd afgesloten met een klant uit dat gebied of behorend tot die groep.

Art. 11

Voor een na het einde van de agentuurovereenkomst afgesloten zaak heeft de handelsagent recht op een commissie :

1° si l'ayant négociée, l'affaire est principalement due à l'activité qu'il a déployée au cours du contrat d'agence et si l'affaire est conclue dans un délai raisonnable à compter de la cessation de ce contrat ou,

2° si conformément aux conditions visées à l'article 10, la commande du tiers a été reçue par le commettant ou par l'agent avant la cessation du contrat d'agence.

Art. 12

L'agent commercial n'a pas droit à la commission visée par l'article 10 si celle-ci, en vertu de l'article 11, est due à l'agent commercial précédent, à moins qu'il ne résulte des circonstances qu'il est équitable de partager la commission entre les agents commerciaux.

Art. 13

La commission devient exigible dès que et dans la mesure où l'on se trouve dans l'un des cas ci-après :

1° le commettant a exécuté ou devrait avoir exécuté, conformément à l'accord conclu avec le tiers, ses obligations contractuelles;

2° le tiers a exécuté ses obligations contractuelles.

La commission est exigible au plus tard lorsque le tiers a exécuté sa part de l'accord ou devrait l'avoir exécutée si le commettant avait exécuté sa part de l'accord.

La commission doit être payée au plus tard le dernier jour du mois qui suit le trimestre au cours duquel elle est devenue exigible.

Il ne peut être dérogé par accord aux dispositions des alinéas 2 et 3 de cet article au détriment de l'agent commercial.

Art. 14

Les parties peuvent prévoir que le droit à la commission prévu aux articles 10 et 11 s'éteint dans les cas suivants :

1° si et dans la mesure où il est établi que le tiers n'exécute pas ses obligations à moins que l'inexécution ne résulte d'une circonstance imputable au commettant;

2° si l'exécution est devenue impossible sans que cette impossibilité soit imputable au commettant;

3° si l'exécution de l'opération ne peut être raisonnablement exigée du commettant en particulier s'il existe du fait du tiers un motif grave justifiant l'inexécution par le commettant.

Dans les cas visés à l'article 1er, la commission que l'agent commercial aurait déjà perçue sera remboursée.

Art. 15

Les parties fixent librement, lors de la conclusion du contrat d'agence, le taux des commissions. Elles peuvent convenir de taux différents selon les catégories de clients prospectés, la nature des produits ou services diffusés et le rôle joué par l'agent dans la réalisation de l'affaire. Il leur est également loisible d'arrêter un taux spécial pour certaines affaires particulièrement importantes ou délicates.

1° indien de zaak, waarbij hij bemiddeld heeft, hoofdzakelijk te danken is aan de door hem tijdens de duur van de agentuurovereenkomst aan de dag gelegde activiteit en deze is afgesloten binnen een redelijke termijn te rekenen vanaf het einde van deze overeenkomst of,

2° indien, overeenkomstig de voorwaarden bedoeld in artikel 10, de bestelling van de derde door de principaal of door de handelsagent is ontvangen voor het einde van de agentuurovereenkomst.

Art. 12

De handelsagent heeft geen recht op de commissie bedoeld in artikel 10 indien dit krachtens artikel 11 verschuldigd is aan de vorige handelsagent, tenzij uit de omstandigheden voortvloeit dat het billijk is de commissie tussen de handelsagenten te verdelen.

Art. 13

De commissie is opeisbaar zodra en voor zover een van de volgende omstandigheden zich voordoet :

1° de principaal heeft de overeenkomst uitgevoerd of had, krachtens een overeenkomst met de derde, zijn contractuele verplichtingen moeten nakomen;

2° de derde is zijn contractuele verplichtingen nagekomen.

De commissie is uiterlijk opeisbaar wanneer de derde zijn deel van de overeenkomst heeft uitgevoerd of had moeten uitvoeren, indien de principaal zijn deel had uitgevoerd.

De commissie moet uiterlijk op de laatste dag van de maand volgende op het kwartaal waarin zij opeisbaar is geworden, worden betaald.

Van het tweede en derde lid van dit artikel mag niet bij overeenkomst worden afgeweken ten nadele van de handelsagent.

Art. 14

De partijen kunnen overeenkomen dat het recht op een commissie, voorzien in de artikelen 10 en 11, vervalt in de volgende gevallen :

1° indien en voor zover vaststaat dat de derde zijn verbintenissen niet nakomt behalve wanneer de niet-uitvoering terug te voeren is op omstandigheden die aan de principaal te wijten zijn;

2° indien de uitvoering onmogelijk is geworden zonder dat dit te wijten is aan de principaal;

3° indien de uitvoering van de verrichting redelijkerwijze niet kan vereist worden van de principaal, vooral wanneer er door toedoen van de derde gewichtige redenen bestaan die de niet-uitvoering door de principaal verrechtvaardigen.

In de gevallen bedoeld in het eerste lid wordt de commissie, die de handelsagent reeds heeft ontvangen terugbetaald.

Art. 15

Bij het sluiten van de agentuurovereenkomst bepalen de partijen vrij het bedrag van de commissies. Zij kunnen verschillende bedragen overeenkomen naargelang van de categorieën van de bezochte klanten, de aard van de verspreide produkten of geleverde diensten en de rol die de agent heeft gespeeld bij de verwezenlijking van de zaak. Het staat hen eveneens vrij een speciaal bedrag vast te stellen voor bepaalde, uitermate belangrijke of delicate zaken.

Si le contrat ne fournit aucune indication sur le taux des commissions et si aucun élément déduit des relations entre les parties ne permet de dégager leur volonté implicite à ce sujet, c'est le taux usuel pratiqué dans le secteur économique pour des affaires du même genre qui s'applique. En l'absence de tels usagers, l'agent commercial a droit à un pourcentage équitable.

Sauf convention contraire, les commissions de l'agent commercial sont calculées sur la base du prix facturé au client, sans déduction des frais accessoires — frais d'emballage, de fret, d'assurance,... — à moins qu'ils soient facturés séparément, mais à l'exclusion des taxes, frais de douane et autres impôts.

En aucun cas, les remises de fidélité, ristournes et escomptes au comptant consentis unilatéralement par le commettant au client ne peuvent être exclus de l'assiette des commissions dues à l'agent commercial.

Toute modification unilatérale, au cours de l'exécution du contrat, du ou des taux initialement convenus constitue un acte équipollent à une rupture. Cependant, le juge peut, compte tenu des circonstances, interpréter l'acceptation sans réserve, pendant une période relativement longue, de commissions calculées à taux réduit comme un accord tacite de l'agent commercial au changement ainsi opéré.

Art. 16

Le commettant doit remettre à l'agent commercial un relevé des commissions dues, au plus tard le dernier jour du mois suivant le trimestre au cours duquel elles deviennent exigibles. Ce relevé mentionne tous les éléments essentiels sur la base desquels le montant des commissions a été calculé.

L'agent commercial peut exiger que lui soient fournies toutes les informations, en particulier un extrait des livres comptables, qui sont à la disposition du commettant et qui lui sont nécessaires pour vérifier le montant des commissions qui lui sont dues.

Il ne peut être dérogé par accord aux dispositions des alinéas 1er et 2 au détriment de l'agent commercial.

Art. 17

Lorsque la rémunération consiste en tout ou en partie en une rémunération fixe, celle-ci est payée mensuellement, sauf convention contraire.

Art. 18

Lorsque le contrat d'agence est conclu pour une durée indéterminée ou pour une durée déterminée avec faculté de dénonciation anticipée, chacune des parties peut y mettre fin moyennant un préavis.

La durée du préavis est d'un mois pendant la première année du contrat. Après la première année, la durée du délai de préavis sera augmentée d'un mois par année supplémentaire commencée sans que ce délai puisse excéder six mois et sans préjudice des dispositions de l'alinéa trois. Les parties ne peuvent convenir de délais de préavis plus courts.

Si les parties conviennent d'un délai plus long que celui qui est prévu par l'alinéa 2, le délai de préavis à respecter par le commettant ne doit pas être plus court que celui que devra observer l'agent commercial.

La partie qui résilie le contrat sans motif prévu à l'article 19, alinéa premier, ou sans respecter le délai de préavis fixé à l'alinéa

Indien de overeenkomst geen enkele aanwijzing bevat betreffende het bedrag van de commissies en indien geen enkel element, afgeleid uit de band tussen de partijen het mogelijk maakt hun onuitgesproken wil ter zake te kennen, wordt het bedrag toegepast dat in de economische sector gebruikelijk is voor zaken van dezelfde aard. Bij ontstentenis van dergelijke gebruiken heeft de handelsagent recht op een billijk percentage.

Tenzij anders is overeengekomen, worden de commissies van de handelsagent berekend op grond van de prijs die aan de klant wordt gefactureerd, zonder aftrek van de bijkomende kosten — kosten voor verpakking, verzending, verzekering,... — behalve indien zij afzonderlijk worden gefactureerd, met uitsluiting evenwel van taksen, douanekosten en andere belastingen.

De getrouwheidskortingen, ristorno's en disconto's die door de principaal eenzijdig aan de klant worden aangeboden, kunnen in geen enkel geval worden uitgesloten van de grondslag waarop de commissie van de agent wordt berekend.

Iedere eenzijdige wijziging van het oorspronkelijk overeengekomen bedrag of de oorspronkelijk overeengekomen bedragen tijdens de uitvoering van de overeenkomst is een handeling die gelijk staat met verbreking van de overeenkomst. Rekening houdend met de omstandigheden kan de rechter evenwel oordelen dat wanneer de handelsagent gedurende een relatief lange periode zonder enig voorbehoud commissies aanvaardt, die zijn berekend op grond van een verlaagd percentage, hij stilzwijgend instemt met de aldus toegepaste wijziging.

Art. 16

De principaal moet de handelsagent een opgave verstrekken van de verschuldigde commissie en wel uiterlijk op de laatste dag van de maand volgend op het kwartaal waarin de commissie opeisbaar is geworden. Deze opgave omvat alle van belang zijnde elementen op grond waarvan de commissie werd berekend.

De handelsagent kan eisen dat hem alle gegevens worden verstrekt waarover de principaal beschikt, in het bijzonder uittreksels uit de boekhouding, indien de agent deze nodig heeft om na te gaan hoeveel commissie hem verschuldigd is.

Van de leden 1 en 2 mag niet bij overeenkomst worden afgeweken ten nadele van de handelsagent.

Art. 17

Wanneer de vergoeding geheel of gedeeltelijk uit een vaste vergoeding bestaat wordt deze maandelijks uitbetaald, behoudens andersluidende overeenkomst.

Art. 18

Is de handelsagentuurovereenkomst voor onbepaalde tijd gesloten of voor een bepaalde tijd met de mogelijkheid vroegtijdig op te zeggen, dan heeft ieder der partijen het recht om die te beëindigen door opzegging aan de andere.

De opzeggingstermijn bedraagt een maand gedurende het eerste jaar van de overeenkomst. Na het eerste jaar wordt de opzeggingstermijn vermeerderd met een maand voor elk begonnen jaar zonder dat deze termijn zes maanden mag te boven gaan en onverminderd de bepalingen van het derde lid. De partijen mogen geen kortere opzeggingstermijnen overeenkomen.

Indien de partijen een langere dan in het tweede lid bedoelde termijn overeenkomen, dan mag de door de principaal in acht te nemen termijn niet korter zijn dan de door de handelsagent in acht te nemen termijn.

De partij die de overeenkomst beëindigt zonder reden zoals voorzien in artikel 19, eerste lid, of zonder inachtneming van de

précédent est tenue de payer à l'autre partie une indemnité égale à la rémunération en cours correspondant soit à la durée du préavis, soit à la partie de ce délai restant à courir.

Lorsque la rémunération de l'agent commercial consiste en tout ou en partie en commissions, la rémunération en cours est calculée sur base de la moyenne mensuelle des commissions proméritées pendant les douze mois qui précèdent la date de cessation du contrat ou, le cas échéant, les mois qui précèdent la date de cessation du contrat.

La résiliation est notifiée par la remise à l'autre partie d'un écrit qui indique le début et la durée du préavis. La notification peut également être faite soit par lettre recommandée à la poste, sortissant ses effets le troisième jour ouvrable suivant la date de son expédition, soit par exploit d'huissier de justice. Sauf stipulation contraire la fin du délai de préavis doit coïncider avec la fin d'un mois civil.

Lorsqu'il s'agit d'un contrat à durée déterminée qui en vertu de l'article 3, quatrième alinéa, a été transformé en un contrat à durée indéterminée, il est tenu compte du délai précédant la transformation pour le calcul du délai de préavis.

Art. 19

Chacune des parties peut, sans préjudice de tous dommages-intérêts, résilier le contrat sans préavis ou avant l'expiration du terme pour des circonstances exceptionnelles qui rendent définitivement impossible toute collaboration professionnelle entre le commettant et l'agent et laissées à l'appréciation du juge ou en raison d'un manquement grave de l'autre partie à ses obligations.

La partie qui invoque ces motifs doit en prouver la réalité.

Nonobstant toute stipulation contraire, il ne peut être dérogé avant la fin du contrat, au détriment de l'agent commercial, aux dispositions de cet article.

Art. 20

Après la cessation du contrat, l'agent commercial a droit à une indemnité d'éviction lorsqu'il a apporté de nouveaux clients au commettant ou a développé sensiblement les affaires avec la clientèle existante, pour autant que cette activité doive encore procurer des avantages substantiels au commettant.

Si le contrat prévoit une clause de non-concurrence, le commettant est supposé, sauf preuve contraire, recevoir des avantages substantiels.

Le montant de l'indemnité est fixé en tenant compte tant de l'importance du développement des affaires que de l'apport de clientèle.

L'indemnité ne peut dépasser le montant d'une année de rémunération calculée d'après la moyenne des cinq dernières années ou d'après celle de la durée du contrat si celui-ci a duré moins longtemps.

L'indemnité n'est pas due :

1° si le commettant a mis fin au contrat en raison d'un motif prévu à l'article 19, alinéa premier, imputable à l'agent;

opzeggingstermijn vastgesteld in vorig lid is gehouden de andere partij een opzeggingsvergoeding te betalen die gelijk is aan de lopende vergoeding die overeenstemt met de duur van de opzeggingstermijn, hetzij met het resterende deel van die termijn.

Wanneer de vergoeding van de handelsagent geheel of gedeeltelijk uit commissie bestaat, wordt de lopende vergoeding berekend op grond van het maandelijks gemiddelde van de commissie verdiend gedurende de twaalf maanden die aan de beëindiging van de overeenkomst voorafgaan of, in voorkomend geval, gedurende de maanden die de beëindiging van de overeenkomst voorafgaan.

De kennisgeving van de opzegging geschiedt door afgifte aan de andere partij van een geschrift waarvan het begin en de duur van de opzeggingstermijn wordt aangegeven. De kennisgeving kan ook geschieden hetzij bij een ter post aangetekende brief die uitwerking heeft de derde werkdag na de datum van verzending, hetzij bij gerechtsdeurwaardersexploot. Behoudens andersluidende bepaling moet het einde van de opzeggingstermijn samenvalLEN met het einde van een kalendermaand.

Wanneer het een overeenkomst voor bepaalde tijd betreft die overeenkomstig artikel 3, vierde lid, werd omgezet in een overeenkomst voor onbepaalde tijd, wordt voor de berekening van de opzegtermijn de tijd voorafgaand aan de omzetting meegerekend.

Art. 19

Elke partij kan, onverminderd alle eventuele schadeloosstellingen, de overeenkomst zonder opzegging of voor het verstrijken van de termijn beëindigen om uitzonderlijke omstandigheden die elke professionele samenwerking tussen de principaal en de handelsagent definitief onmogelijk maken en die aan het oordeel van de rechter worden overgelaten, of om reden van een ernstige tekortkoming van de andere partij in haar verplichtingen.

De partij die deze redenen inroept, dient hiervan het bewijs te leveren.

Niettegenstaande elk hiermee strijdig beding kan, voor het einde van de overeenkomst, niet ten nadele van de handelsagent afgeweken worden van het bepaalde in dit artikel.

Art. 20

Na de beëindiging van de overeenkomst heeft de handelsagent recht op een uitwinningsvergoeding wanneer hij de principaal nieuwe klanten heeft aangebracht of wanneer de zaken met het bestaande cliënteel aanzienlijk heeft uitgebreid, voor zover dat dit de principaal nog aanzienlijke voordelen moet opleveren.

Indien in de overeenkomst een concurrentiebeding werd voorzien, wordt geacht, behoudens tegenbewijs, dat de principaal nog aanzienlijke voordelen heeft.

Het bedrag van deze uitwinningsvergoeding wordt bepaald rekening houdend zowel met de gerealiseerde uitbreiding van de zaken als met de aanbreng van cliënteel.

De uitwinningsvergoeding kan niet meer bedragen dan het bedrag van een jaar vergoeding berekend op grond van het gemiddelde van de vijf voorafgaande jaren of op grond van de gemiddelde vergoeding in de voorafgaande jaren indien de duur van de overeenkomst minder dan vijf jaar bedraagt.

De uitwinningsvergoeding is niet verschuldigd :

1° indien de principaal de overeenkomst beëindigd heeft wegens een aan de agent te wijten reden zoals voorzien in artikel 19, eerste lid;

2° si l'agent a mis fin au contrat à moins que cette cessation ne soit due à un motif prévu à l'article 19, alinéa premier, imputable au commettant ou qui soit la conséquence de l'âge, l'infirmité ou la maladie de l'agent commercial en raison desquels la poursuite de ses activités ne peut raisonnablement plus être exigée de lui;

3° lorsque le commettant continue le contrat avec le successeur présenté par l'agent commercial ou par ses héritiers, le nouvel agent étant subrogé dans tous ses droits et obligations.

L'agent perd le droit à l'indemnité s'il n'a pas notifié au commettant, dans un délai d'un an à compter de la cessation du contrat, qu'il veut faire valoir ses droits.

Art. 21

Pour autant que l'agent commercial ait droit à l'indemnité d'éviction visée à l'article 20 et que le montant de cette indemnité ne couvre pas l'intégralité du préjudice réellement subi, l'agent commercial peut, mais à charge de prouver l'étendue du préjudice allégué, obtenir, en plus de cette indemnité, des dommages et intérêts à concurrence de la différence entre le montant du préjudice réellement subi et celui de cette indemnité.

Art. 22

Le droit aux indemnités visées aux articles 20 et 21 naît également lorsque la cessation du contrat intervient à la suite du décès de l'agent commercial.

Art. 23ter

Les parties ne peuvent pas, avant l'échéance du contrat, déroger aux dispositions des articles 20, 21 et 22 au détriment de l'agent commercial.

Art. 24

§ 1er. Le contrat d'agence peut contenir une clause de non-concurrence.

Une clause de non-concurrence n'est valable que si:

- 1° elle a été stipulée par écrit;
- 2° elle concerne le type d'affaires dont l'agent était chargé;
- 3° elle ne vise que le secteur géographique ou le groupe de clients du secteur confiés à l'agent;
- 4° elle n'excède pas six mois après la cessation du contrat.

§ 2. La clause de non-concurrence ne produit pas ses effets lorsqu'il est mis fin au contrat d'agence par le commettant sans motif prévu à l'article 19, alinéa premier, ou par l'agent pour motif prévu à l'article 19, alinéa premier.

§ 3. La clause de non-concurrence crée en faveur de l'agent une présomption d'avoir apporté une clientèle; le commettant peut apporter la preuve contraire.

§ 4. L'indemnité forfaitaire prévue au contrat en cas de violation de la clause de non-concurrence ne peut dépasser une somme égale à une année de rémunération, calculée comme prévu par l'article 20, quatrième alinéa.

Toutefois, le commettant peut réclamer une réparation supérieure, à charge de justifier de l'existence et de l'étendue du préjudice.

2° indien de handelsagent de overeenkomst beëindigd heeft, tenzij de beëindiging voortvloeit uit een aan de principaal te wijten reden zoals voorzien in artikel 19, eerste lid, of het gevolg is van leeftijd, invaliditeit of ziekte van de handelsagent op grond waarvan redelijkerwijze niet meer van hem kan worden gevergd dat hij zijn werkzaamheden voortzet;

3° indien de principaal de overeenkomst voortzet met de door de handelsagent of diens erfgenamen voorgestelde opvolger, waarbij de nieuwe agent in alle rechten en verplichtingen van zijn voorganger treedt.

De handelsagent verliest zijn recht op de uitwinning-vergoeding indien hij de principaal niet binnen een jaar na de beëindiging van de overeenkomst ervan in kennis gesteld heeft dat hij voornemens is zijn rechten te laten gelden.

Art. 21

In de mate waarin de handelsagent recht heeft op de uitwinning-vergoeding bepaald in artikel 20 en het bedrag van deze vergoeding de werkelijk geleden schade niet volledig vergoedt kan de handelsagent, mits hij de werkelijke omvang van de beweerde schade bewijst, boven deze vergoeding schadeloosstelling verkrijgen ten belope van het verschil tussen het bedrag van de werkelijk geleden schade en het bedrag van die vergoeding.

Art. 22

Het recht op de vergoedingen bedoeld in de artikelen 20 en 21 ontstaat eveneens wanneer door het overlijden van de handelsagent de overeenkomst wordt beëindigd.

Art. 23

Voordat de overeenkomst is beëindigd, mogen de partijen niet ten nadele van de handelsagent van de bepalingen van de artikelen 20, 21 en 22 afwijken.

Art. 24

§ 1. De agentuurovereenkomst kan een concurrentiebeding bevatten.

Een concurrentiebeding is enkel geldig wanneer:

- 1° het schriftelijk werd bedongen;
- 2° het betrekking heeft op het soort zaken waarmee de agent belast was;
- 3° het beperkt blijft tot het geografisch gebied of de groep klanten in het gebied die aan de agent toevertrouwd waren;
- 4° het niet verder reikt dan zes maanden na de beëindiging van de overeenkomst.

§ 2. Het concurrentiebeding heeft geen uitwerking wanneer de agentuurovereenkomst wordt beëindigd door de principaal zonder reden voorzien in artikel 19, eerste lid, of door de agent om een reden voorzien in artikel 19, eerste lid.

§ 3. Het concurrentiebeding schept ten gunste van de agent een vermoeden dat hij een clientèle heeft aangebracht; de principaal kan het tegenbewijs leveren.

§ 4. De forfaitaire vergoeding waarin de overeenkomst voorziet in geval van schending van het concurrentiebeding mag niet hoger zijn dan een bedrag gelijk aan één jaar vergoeding berekend zoals voorzien in artikel 20, vierde lid.

De principaal kan, mits hij het bestaan en de omvang van het nadeel bewijst, een hogere vergoeding eisen.

Art. 25

§ 1er. La convention par laquelle l'agent commercial garantit des obligations incombant à des tiers dans une affaire qu'il a négociée ou conclue doit être rédigée par écrit.

§ 2. Sauf clause contraire écrite, l'agent commercial qui se porte du croire ne garantit que la solvabilité du tiers à l'exclusion de tout autre manquement de celui-ci à ses obligations contractuelles. La clause de du croire ne saurait concerner une affaire dans laquelle l'agent n'est pas intervenu personnellement. Elle cesse d'opérer lorsque le commettant modifie unilatéralement les conditions de livraison ou de paiement.

§ 3. L'agent commercial ne peut s'engager pour un montant qui dépasse la commission convenue, à moins que son engagement se rapporte soit à une affaire déterminée, soit à des affaires qu'il conclut lui-même au nom du commettant.

§ 4. S'il y a une disproportion manifeste entre le risque que l'agent commercial a assumé et la commission convenue, le juge pourra réduire le montant dont l'agent est tenu, dans la mesure où ce montant dépasse la commission. Le juge tiendra compte de toutes les circonstances, notamment de la manière dont l'agent a veillé aux intérêts du commettant.

Art. 26

A l'article 2 du Livre Ier, Titre Ier, du Code de commerce, l'alinéa suivant est inséré entre les alinéas 6 et 7 :

« Tous engagements d'agents commerciaux pour la négociation ou la conclusion d'affaires. »

Art. 27

Les actions naissant du contrat d'agence sont prescrites un an après la cessation de celui-ci ou cinq ans après le fait qui a donné naissance à l'action, sans que ce dernier délai puisse excéder un an après la cessation du contrat.

Art. 28

Dès le 1er janvier 1994, la présente loi s'applique aux contrats d'agence commerciale en cours au moment de l'entrée en vigueur de cette loi.

Art. 29

La présente loi ne s'applique pas aux obligations dont l'exécution a été demandée en justice avant la date de son entrée en vigueur.

Art. 30

Tout conflit concernant les activités exercées sur le territoire belge dans le cadre d'une agence commerciale relève de la compétence des tribunaux belges.

Art. 25

§ 1. De handelsagent kan zich voor verplichtingen die voor derden uit een door hem bemiddelde of afgesloten zaak voortvloeien uitsluitend schriftelijk aansprakelijk stellen.

§ 2. Tenzij schriftelijk anders is overeengekomen, is de handelsagent krachtens een beding van delcredere slechts aansprakelijk voor de gegoedheid van de derde, met uitsluiting van iedere andere tekortkoming van deze in zijn contractuele verplichtingen. Het beding van delcredere kan geen zaak betreffen waarin de agent niet persoonlijk is opgetreden. Wanneer de principaal eenzijdig de leverings- of betalingsvoorwaarden wijzigt houdt ze op van toepassing te zijn.

§ 3. De handelsagent kan zich niet aansprakelijk stellen tot een hoger bedrag dan de overeengekomen commissie, tenzij het beding betrekking heeft op een bepaalde zaak of op zaken die hij zelf in naam van de principaal afsluit.

§ 4. Indien er een kennelijke wanverhouding is tussen het risico dat de handelsagent op zich heeft genomen en de bedongen commissie, kan de rechter het bedrag waarvoor de handelsagent aansprakelijk is, matigen voor zover dit bedrag de commissie te boven gaat. De rechter houdt met alle omstandigheden rekening, in het bijzonder met de wijze waarop de handelsagent de belangen van de principaal heeft behartigd.

Art. 26

In artikel 2 van Boek I, Titel I, van het Wetboek van Koophandel wordt, tussen het zesde en zevende lid, volgend lid ingevoegd :

« Alle verbintenissen van handelsagenten voor het bemiddelen of afsluiten van zaken. »

Art. 27

De rechtsvorderingen die uit de agentuurovereenkomst ontstaan, verjaren één jaar na het eindigen van deze overeenkomst of vijf jaar na het feit waaruit de vordering is ontstaan, zonder dat deze termijn één jaar na het eindigen van deze overeenkomst mag overschrijden.

Art. 28

Vanaf 1 januari 1994 is deze wet toepasselijk op de, op het ogenblik van de inwerkingtreding van deze wet, lopende handelsagentuurovereenkomsten.

Art. 29

Deze wet is niet toepasselijk op de verbintenissen waarvan de uitvoering in rechte is gevorderd voor de datum waarop zij in werking treedt.

Art. 30

Elk geschil omtrent de activiteiten op het Belgische Grondgebied uitgeoefend in het kader van een handelsagentschap behoort tot de bevoegdheid van de Belgische rechtbanken.